

ENSZ Gyermekjogi Bizottsága

25.sz Általános kommentár (2021) a gyermekek jogainak digitális környezetben való érvényesüléséről

I. Bevezetés

1. Az általános kommentár kapcsán megkérdezett gyermekek arról számoltak be, hogy jelenlegi életük és jövőjük szempontjából létfontosságúak a digitális technológiák. „A digitális technológia révén az információ a világ bármely pontjáról eljut hozzánk” ; „[Digitális technológia] fontos támpontokat adott önmagam megismeréséhez”; „Amikor szomorú vagy, az internet segíthet, hogy láss valamit, ami örömet okoz.”¹

2. A digitális környezet folyamatosan tágul és fejlődik és kiterjed az információs és kommunikációs technológiákra, többek között a digitális hálózatokra, a tartalmakra, szolgáltatásokra és alkalmazásokra, az összekapcsolt eszközökre és környezetre, a virtuális és kiterjesztett valóságra, a mesterséges intelligenciára, a robotikára, az automatizált rendszerekre, az algoritmusokra és adatelemzési technológiákra, a biometrikus adatokra és az implantátum-technológiára.²

3. A digitális környezet egyre fontosabbá válik a gyermekek életének legtöbb területén, - többek között válság idején is- mivel a társadalmi funkciók – beleértve az oktatást, a kormányzati szolgáltatásokat és a kereskedelmet – egyre inkább a digitális technológiákra támaszkodnak. Ez a helyzet új lehetőségeket kínál a gyermekek jogainak érvényesítésére, ugyanakkor magában hordozza a visszaélés és a jogsértés kockázatát is. A gyermekek, konzultációk során kifejtett véleménye szerint a digitális környezetnek védelmet, segítséget és támogatást kell nyújtania a biztonságos és egyenlőségen alapuló részvételükhöz „Arra kérjük a kormányzatot, a technológiai vállalatokat és a tanárokat, hogy segítsenek nekünk a megbízhatatlan online információk kezelésében”, „Szeretném tisztán látni, hogy valójában mi történik az adataimmal?... Miért gyűjtik? Hogyan gyűjtik?”; „Aggódok.... amiatt, hogy megosztják az adataimat.”³

4. Minden gyermek jogait kötelező tiszteletben tartani, védeni és azok érvényesülését biztosítani a digitális környezetben. A digitális technológiák innovációi széles körű és egymástól függő módon befolyásolják a gyermekek életét és jogait, még akkor is, ha a gyermekek maguk nem rendelkeznek internet hozzáféréssel. A digitális technológiákhoz való érdemi hozzáférés segítheti a gyermek polgári, politikai, kulturális, gazdasági és szociális jogainak teljes körű érvényesítését. Ha azonban a digitális integráció nem valósul meg, a meglévő egyenlőtlenségek tovább mélyülhetnek, és újabbak tűnhetnek fel.

5. Jelen általános kommentár a Bizottságnak a részes államok jelentéseinek felülvizsgálata során, a digitális médiáról és a gyermekek jogairól folytatott általános viták napján, az emberi jogi egyezményekkel foglalkozó testületek joggyakorlata alapján, az Emberi Jogi Tanács ajánlásai és a Tanács különleges eljárásai folytán, a koncepció feljegyzéséről az államokkal, szakértőkkel és más érdekelt felekkel folytatott konzultációk két fordulója során,

¹ „Jogaink a digitális világban”, összefoglaló jelentés a gyermekekkel folytatott konzultációról ezen általános észrevételhez, 14. és 22. o. A teljes jelentés itt olvasható:

<https://5rightsfoundation.com/uploads/Our%20Rights%20in%20a%20Digital%20World.pdf> A gyermekek véleményére való valamennyi hivatkozás erre a jelentésre utal. ² A

terminológiai szöveget elérhető a Bizottság

honlapján: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fINF%2f9314&Lang=en.

² A terminológiai szöveget elérhető a Bizottság

honlapján: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fINF%2f9314&Lang=en.

³ „Jogaink a digitális világban”, 14., 16., 22. és 25. o.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

valamint több régió, 28 országában különböző körülmények között élő 709 gyermekkel folytatott nemzetközi konzultáció két fordulója alatt szerzett tapasztalatain alapul.

6. Ezt az általános kommentárt a Gyermekjogi Bizottság egyéb vonatkozó általános kommentárjaival, valamint a gyermekkereskedelem, a gyermekprostitúció és a gyermekpornográfiáról szóló fakultatív jegyzőkönyvének végrehajtására vonatkozó iránymutatásaival együtt kell értelmezni.

II. Célkitűzés

7. Jelen általános kommentárban a Gyermekjogi Bizottság kifejti, hogy a részes államoknak miként szükséges az egyezményt végrehajtaniuk a digitális környezettel összefüggésben, valamint iránymutatást ad a vonatkozó jogalkotási, szakpolitikai és egyéb intézkedésekről az egyezmény és fakultatív jegyzőkönyvei szerinti kötelezettségeik maradéktalan teljesítésének biztosítása érdekében, figyelembe véve a digitális környezetben a gyermekek jogainak előmozdításával, tiszteletben tartásával, védelmével és érvényesítésével kapcsolatos lehetőségeket, kockázatokat és kihívásokat.

III. Általános alapelvek

8. Az Egyezmény szerinti összes többi jog végrehajtása során figyelembe kell venni az alábbi négy alapelvet, melyek iránymutatásként szolgálnak a gyermekek jogainak a digitális környezetben való érvényesüléséhez szükséges intézkedések meghatározásához.

A. A megkülönböztetés tilalma

9. A megkülönböztetés tilalma értelmében a részes államoknak kötelező biztosítani, hogy a digitális környezethez minden gyermek egyenlő és tényleges, és számára releváns hozzáféréssel rendelkezzen.⁴A részes államoknak minden szükséges intézkedést meg kell tenniük a digitális kirekesztés leküzdése érdekében. Ebbe beletartozik az ingyenes és biztonságos hozzáférés biztosítása a gyermekek számára az erre a célra kijelölt nyilvános helyeken, valamint az olyan szakpolitikákba és programokba való beruházás, amelyek a gyermekek számára támogatják a digitális technológiákhoz való megfizethető hozzáférést és azok tájékozott használatát az oktatási intézményekben, közösségekben és otthonokban.

10. A gyermekek hátrányos megkülönböztetésének minősül, ha kirekesztik őket a digitális technológiák és szolgáltatások használatából, vagy gyűlölködő kommunikációban, vagy tisztességtelen bánásmódban részesülnek ezen technológiák használata által. A megkülönböztetés egyéb formái akkor fordulhatnak elő, ha az információsűrűséget, profilalkotást vagy döntéshozatalt eredményező automatizált folyamatok a gyermekekre vonatkozó elfogult, részleges vagy tisztességtelenül megszerzett adatokon alapulnak.

11. A Gyermekjogi Bizottság felszólítja a részes államokat, hogy hozzanak proaktív intézkedéseket a nemek, fogyatékoságon, társadalmi-gazdasági háttéren, etnikai vagy nemzeti hovatartozáson, nyelven vagy bármely más alapon történő megkülönböztetés, valamint a kisebbségi és őslakos gyermekekkel, a menekült és migráns gyermekekkel, a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális gyermekekkel, az emberkereskedelem vagy szexuális kizsákmányolás áldozatává vált és túlélő gyermekekkel, az alternatív gondoskodási formákban élő gyermekekkel, a szabadságuktól megfosztott gyermekekkel és más kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekekkel szembeni megkülönböztetés megakadályozása érdekében. Konkrét intézkedésekre lesz szükség a nemek közötti digitális szakadék megszüntetése, továbbá annak biztosítása érdekében, hogy

⁴ Általános kommentár (2006), 9. pont.37-38.

a hozzáférés, a digitális jártasság, a magánélet védelme és az online biztonság különös figyelmet kapjon.

B. A gyermek mindenképp felett álló érdeke

12. A gyermek mindenképp felett álló érdeke nem előre meghatározott, hanem gyerekenként változó fogalom, amely mindig az adott körülményeknek megfelelő értelmezést igényel.⁵ A digitális környezetet eredetileg nem a gyermekek számára tervezték, mégis jelentős szerepet játszik a gyermekek életében. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális környezet kínálatával, szabályozásával, kialakításával, kezelésével és használatával kapcsolatos valamennyi intézkedés során minden gyermek mindenképp felett álló érdeke legyen az elsődleges szempont.

13. A részes államoknak be kell vonniuk a gyermekek jogainak érvényesülését felügyelő nemzeti és helyi szerveket ezen intézkedések során. A gyermek mindenképp felett álló érdekének megállapítása a gyermek valamennyi jogának figyelembevételével kell, hogy történjen, ideértve mindenfajta tájékoztatás kérésének, megismerésének és terjesztésének jogát, a gyermekek ártalmaktól való védelmét, valamint annak biztosítását, hogy véleményük megfelelő súlyt kapjon. A gyermek mindenképp felett álló érdekének vizsgálata és az annak alapjául szolgáló szempontrendszer alkalmazása során átláthatóságot kell biztosítani

C. Az élethez, az életben maradáshoz és a fejlődéshez való jog

14. A digitális környezet nyújtotta lehetőségek egyre fontosabb szerepet játszanak a gyermekek fejlődésében, és létfontosságúak lehetnek a gyermekek élete és életben maradása szempontjából, kiváltképpen válsághelyzetekben. A részes államoknak minden szükséges intézkedést meg kell tenniük annak érdekében, hogy megvédjék a gyermekeket az élethez, az életben maradáshoz és a fejlődéshez való jogukat fenyegető veszélyekkel szemben. A „tartalom, kapcsolat, viselkedés és szerződés” mentén kialakuló veszélyek közé tartozik többek között az erőszakos és szexuális tartalom, az internetes agresszió és zaklatás, a szerencsejáték, a kizsákmányolás és a visszaélés/kihasználás, beleértve a szexuális kizsákmányolást és visszaélést/kihasználást, valamint az öngyilkosság vagy életveszélyes tevékenységek elősegítése illetve az ezekre való felbujtás, többek között a terroristának vagy erőszakos szélsőségesnek minősülő bűnöző vagy fegyveres csoportok részéről. Ezeket az újonnan jelentkező veszélyeket, amelyekkel a gyermekek különféle helyzetekben szembesülhetnek a részes államoknak azonosítaniuk és kezelniük kell, többek között oly módon, hogy meghallgatják a gyermekek véleményét az őket érintő egyes veszélyekkel és azok jellegével kapcsolatban.

15. A digitális eszközök használata nem lehet sem ártalmas, se nem helyettesítheti a gyermek személyes kapcsolatait más gyerekekkel, szülőkkel vagy gondviselőkkel. A részes államoknak különös figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a technológia milyen hatással van az élet legkorábbi éveiben, amikor maximális az agyi plaszticitás és a társadalmi környezet – különösen a szülőkkel és gondviselőkkel való kapcsolat – alapvető fontosságú a gyermekek kognitív, érzelmi és társadalmi fejlődésének kialakulása szempontjából. A korai években óvintézkedésekre lehet szükség az alkalmazott technológia kialakításától, céljától és használatától függően. A digitális eszközök megfelelő használatával kapcsolatban képzést és tanácsadást kell biztosítani a szülőknek, gondviselőknek, pedagógusoknak és más érintetteknek, figyelembe véve azon kutatásokat, amelyek a digitális technológiák gyermekek fejlődésére gyakorolt hatásaival foglalkoznak, különös tekintettel az agy kora gyermekkori és serdülőkori kulcsfontosságú ugrásszerű változásaira.⁶

⁵ Általános kommentár (2013), 1. bekezdés.

⁶ Általános kommentár: 24. (2019), 22. pont; és a 20. sz. általános kommentár (2016), 9-11.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

D. A gyermek véleményének tiszteletben tartása

16. A gyermekek arról számoltak be, hogy a digitális környezet nyújtotta lehetőség meghatározó számukra abban, hogy hallassák hangjukat az őket érintő ügyekben.⁷ A digitális technológiák használata hozzájárulhat a gyermekek helyi, nemzeti és nemzetközi szintű szerepvállalásához.⁸ Annak érdekében, hogy a gyermekek kifejthessék véleményüket, a részes államoknak ösztönözniük kell a digitális eszközökkel kapcsolatos tudatosságot és az azokhoz való hozzáférést, valamint képzést és támogatást kell biztosítani a gyermekek számára annak érdekében, hogy a felnőttekkel azonos alapon - szükség esetén akár névtelenül - egyénileg és csoportosan is hatékonyan képviselhessék jogaikat,

17. A gyermekek jogaira vonatkozó jogszabályok, szakpolitikák, programok, szolgáltatások és képzések kidolgozása során a részes államoknak be kell vonniuk minden gyermeket, figyelembe kell venni szükségleteiket, és véleményükre kellő tekintettel kell lenni. Biztosítaniuk kell, hogy a digitális szolgáltatók, - megfelelő biztonsági intézkedések mellett- lépjenek aktív kapcsolatba a gyermekekkel, hogy a véleményüket kellőképpen figyelembe vehessék a termékek és szolgáltatások fejlesztése során.

18. A részes államoknak törekednie kell arra, hogy egy adott jogalkotási, közigazgatási vagy egyéb intézkedésekről a digitális környezet használatán keresztül konzultáljanak a gyerekekkel, biztosítva azt, hogy a gyerekek véleményét komolyan veszik, és hogy részvételük nem vezethet indokolatlan nyomom követéshez vagy adatgyűjtéshez, amely sérti a magánélethez, a gondolat szabadsághoz és a véleménynyilvánítás szabadságához való jogukat. Biztosítaniuk kell, hogy a konzultációs folyamatban olyan gyerekek is részt vehessenek, akiknek nincs hozzáférésük a technológiához vagy nem rendelkeznek az ahhoz szükséges készségekkel.

IV. Kibontakozó képességek

19. A részes államoknak tiszteletben kell tartaniuk a gyermek kibontakozó képességét, amely arra utal, hogy a gyerek növekedésével, fejlődésével fokozatosan és állandóan szélesedik ismereteinek, készségeinek a köre, és így egyre inkább képes önálló vélemény formálására, döntések meghozatalára érettségének megfelelően.⁹ Ez a folyamat különös jelentőséggel bír a digitális környezetben, ahol a gyermekek a szülők és gondviselők felügyeletétől függetlenül vehetnek részt. A gyermekek digitális környezetben való szerepvállalásával összefüggő kockázatok és lehetőségek az életkor és a fejlettség szintjétől függően változnak. Ezen tényezőket mindig figyelembe kell venni, amikor a digitális környezetre irányuló intézkedéseket dolgoznak ki, akár a gyermekek védelme, akár a hozzáférés megkönnyítés érdekében. Az életkornak megfelelő intézkedések kialakítását a rendelkezésre álló legjobb és legkorszerűbb, számos tudományágra kiterjedő kutatással kell alátámasztani.

20. A részes államoknak tekintettel kell lenni arra, hogy a modern világban változik a gyermekek helyzete és önálló vélemény és döntéshozatali képességük, továbbá arra is, hogy a gyermekek kompetenciája és ismeretei egyenlőtlenül fejlődnek a különböző készség- és tevékenységi területeken, valamint figyelemmel kell lenni a felmerülő veszélyek sokféleségére is. Ezen tényezőket egyensúlyba kell hozni a jogok, támogatott környezetben való gyakorlásának fontosságával, valamint az egyéni tapasztalatok és körülmények széles körével.¹⁰ A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális szolgáltatók olyan szolgáltatásokat nyújtsanak, amelyek megfelelnek a gyermekek fejlődő képességeinek.

21. Az államok azon kötelezettségével összhangban, hogy megfelelő támogatást nyújtsanak a szülőknek és gondviselőknek gyermeknevelési feladataik ellátásához, a részes

⁷ „Jogaink a digitális világban”, 17. o.

⁸ Sz. általános kommentár (2013), 89-91.

⁹ Általános kommentár (2005), 17. pont; és a 20. sz. általános kommentár (2016), 18 és 20.

¹⁰ 20. sz. általános kommentár (2016), 20. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

államoknak elő kell segíteniük, hogy a szülők és gondviselők tudatában legyenek annak, hogy tiszteletben kell tartaniuk a gyermekek kibontakozó autonómiáját, képességeit és magánéletét. Támogatni kell a szülőket és a gondviselőket a digitális jártasság elsajátításában, valamint a gyermekeket érintő veszélyek tudatosításában, hogy ezáltal segítsék őket a gyermekek digitális környezettel kapcsolatos jogainak - beleértve a védelemhez való jogot is - érvényesítésében.

V. A részes államok általános végrehajtási intézkedései

22. A gyermekek jogainak digitális környezetben való érvényesítése és védelme a jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedések széles körét igényli, beleértve a megelőző intézkedéseket is.

A. Jogalkotás

23. A részes államoknak a nemzetközi emberi jogi normákkal összhangban felül kell vizsgálniuk a nemzeti jogszabályokat, valamint azokat frissíteniük és végrehajtaniuk annak biztosítása érdekében, hogy a digitális környezet összeegyeztethető legyen az Egyezményben és annak Fakultatív Jegyzőkönyveiben meghatározott jogokkal. A jogszabályoknak a technológiai fejlődés és a kialakulóban lévő gyakorlatok viszonylatában is alkalmazhatónak kell lenniük. Elő kell írniuk a gyermekjogi hatásvizsgálatok alkalmazását annak érdekében, hogy a gyermekek jogait beépítsék a jogszabályokba, a költségvetési előirányzatokba és a digitális környezettel kapcsolatos egyéb adminisztratív döntésekbe, és előmozdítsák ezek alkalmazását a digitális környezettel kapcsolatban álló közigazgatási szervek és vállalkozások körében.¹¹

B. Átfogó politika és stratégia

24. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek jogaival kapcsolatos nemzeti szakpolitikák kifejezetten foglalkoznak a digitális környezettel, és ezzel összhangban hajtsák végre a szabályokat, ágazati szabályzatokat, előírásokat és cselekvési terveket, amely mindegyikét rendszeresen felülvizsgálni és frissíteni kell. Ezeknek a nemzeti szakpolitikáknak arra kell irányulniuk, hogy a gyermekek használhassák a digitális környezet nyújtotta lehetőségeket és biztosítsák az ahhoz való biztonságos hozzáférésüket.

25. A gyermekek online védelmét integrálni kell a nemzeti gyermekvédelmi politikákba. A részes államoknak olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek egyrészt védelmet nyújtanak a gyermekeket fenyegető veszélyekkel szemben, úgy, mint az internetes agresszió és a gyermekek digitális technológia által elősegített és online szexuális kizsákmányolása és zaklatása, másrészt biztosítják az ilyen bűncselekmények kivizsgálását, valamint jogorvoslatot és támogatást nyújtanak a gyermek-áldozatok számára. A gyermekvédelmi politikának foglalkoznia kell a hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek szükségleteivel is, többek között azáltal, hogy gyermekbarát - szükség esetén a megfelelő kisebbségi nyelvekre lefordított - tájékoztatást nyújtanak.

26. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy hatékony online gyermekvédelmi mechanizmusok és más védelmi irányelvek állnak rendelkezésre - a gyermekek egyéb jogainak tiszteletben tartása mellett - mindenhol, ahol a gyermekeknek hozzáférésük van a digitális környezethez, ami jelenthet otthon, oktatási létesítményeket, internetkávét, ifjúsági központokat, a könyvtárakat, valamint az egészségügyi és alternatív gondoskodási létesítményeket.

¹¹ Általános kommentár (2003), 45. pont; általános kommentár (2013), 99. pont; És 16. sz. általános kommentár (2013), 78-81.

C. Koordináció

27. A digitális környezet gyermekek jogaira gyakorolt átfogó hatásainak figyelembevétele érdekében a részes államoknak ki kell jelölniük egy kormányzati szervet, amelynek feladata a gyermekek jogával kapcsolatos politikák, iránymutatások és programok összehangolása a központi kormányzati szervek és a különböző kormányzati szintek között.¹² Ennek a nemzeti koordinációs mechanizmusnak együtt kell működnie az iskolákkal és az információs és kommunikációs technológiai ágazattal, valamint a vállalkozásokkal, a civil társadalommal, a tudományos szektorral és más szervezetekkel annak érdekében, hogy ágazatközi, nemzeti, regionális és helyi szinten érvényre juttassák a gyermekek digitális környezettel kapcsolatos jogait.¹³ Szükség esetén támaszkodnia kell a kormányzaton belüli és kívüli technológiai és egyéb releváns szakértelemre, és független értékelésnek kell alávetnie magát kötelezettségei teljesítésének hatékonysága tekintetében.

D. A források elosztása

28. A részes államoknak állami forrásokat kell átcsoportosítani, elkülöníteni és felhasználni a gyermekek jogainak digitális környezetben való teljes körű érvényesülése, valamint a digitális integráció bővítése céljából hozott jogszabályok, szakpolitikák és programok végrehajtása érdekében, mivel foglalkozni kell a digitális környezet gyermekek életére gyakorolt növekvő hatásával, valamint elő kell segíteni a szolgáltatásokhoz és az összeköttetéshez való egyenlő és megfizethető hozzáférést.¹⁴

29. Amennyiben a források az üzleti szférából származnak vagy folyósításuknak nemzetközi együttműködés az alapja, a részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy harmadik fél nem befolyásolhatja vagy akadályozhatja az állam saját feladatának ellátását, valamint a bevételek átcsoportosításának, avagy a költségvetési előirányzatok és kiadásoknak a teljesítését.¹⁵

E. Adatgyűjtés és kutatás

30. A rendszeresen frissített adatok és kutatások elengedhetetlenek a digitális környezet gyermekek életére gyakorolt hatásainak megértéséhez, a digitális környezetnek a gyermekek jogaira gyakorolt hatásának értékeléséhez, és az állami beavatkozások hatékonyságának vizsgálatához. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy megfelelő források álljanak rendelkezésre annak érdekében, hogy az adatok gyűjtése átfogó és megbízható módon történjen; életkor, nem, fogyatékoság, földrajzi elhelyezkedés, etnikai és nemzeti származás, valamint társadalmi-gazdasági háttér szerinti bontásban. Ezeket az adatokat és kutatásokat – beleértve a gyermekekkel és a gyermekek által végzett kutatásokat is – figyelembe kell venni a jogszabályok, a szakpolitikák és a gyakorlatok kialakítása során, és nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.¹⁶ A gyermekek digitális életével kapcsolatos adatgyűjtésnek és kutatásnak tiszteletben kell tartania a gyermekek magánéletét, és meg kell felelnie a legszigorúbb etikai normáknak.

F. Független ellenőrzés

31. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a nemzeti emberi jogi intézmények és más független emberi jogi intézmények foglalkozzanak a gyermekek digitális környezetben való jogával is, és képesek legyenek a gyermekektől és képviselőiktől érkező panaszokat

¹² Általános kommentár (2003), 37. pont.

¹³ Uo., pont. És 39.

¹⁴ Általános kommentár (2016), 21. pont.

¹⁵ Ugyanott, 27. pont b) alpont.

¹⁶ Általános kommentár (2003), 48 és 50.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

befogadni, kivizsgálni és kezelni.¹⁷ Amennyiben léteznek független felügyeleti szervek a digitális környezettel kapcsolatos tevékenységek nyomon követésére, a nemzeti emberi jogi intézményeknek szorosan együtt kell működniük ezekkel a szervekkel a gyermekek jogaival kapcsolatos feladatkörük hatékony teljesítése érdekében.¹⁸

G. Széleskörű tájékoztatás, figyelemfelkeltés és képzés

32. A részes államoknak tájékoztatást kell nyújtaniuk és figyelemfelkeltő kampányokat kell folytatniuk a gyermekek digitális környezetben fennálló jogairól, különösen azok számára, akiknek a tevékenysége közvetlen vagy közvetett hatással van a gyermekekre. Elő kell segíteniük olyan oktatási programok létrejöttét, amelyek a gyerekeknek, szülőknek és a gondviselőknek, a nagyközönségnek és a politikai döntéshozóknak nyújtanak tágabb ismereteket a gyermekek jogairól a digitális termékekhez és szolgáltatásokhoz kapcsolódó lehetőségek és veszélyek vonatkozásában. Ezeknek a programoknak tartalmazniuk kell, hogy a gyermekek hogyan élvezhetik a digitális termékek és szolgáltatások előnyeit, miként fejleszthetik digitális jártasságukat és készségeiket, valamint szólniuk kell a gyermekek magánéletének védelméről és az áldozattá válás megelőzéséről, valamint arról, hogyan ismerhető fel, ha egy gyermeket online vagy offline bántalmaznak, és hogyan lehet ilyenkor megfelelő módon reagálni. Az ilyen programoknak megfelelő kutatásra, valamint gyermekekkel, szülőkkel és gondviselőkkel folytatott konzultációkra kell támaszkodnia.

33. A gyermekek érdekében, és a gyermekekkel dolgozó szakembereknek, valamint az üzleti szféra szereplőinek, beleértve a technológiai ágazatot is, képzésben kell részesülni arról, hogy a digitális környezet különböző kontextusokban miként befolyásolja a gyermekek jogait, hogy a gyermekek milyen módokon gyakorolják jogait a digitális környezetben, és hogyan férnek hozzá és használják a technológiákat. Emellett képzésben kell részesülniük arról is, hogy a nemzetközi emberi jogi normákat miként lehet a digitális környezetre alkalmazni. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy az ismereteik, készségeik és gyakorlati tudásuk fejlesztésének támogatása érdekében, az oktatás különböző szintjein dolgozó szakemberek részére a digitális környezettel kapcsolatos felkészítő - és továbbképzést nyújtanak.

H. Együttműködés a civil társadalommal

34. A részes államoknak szisztematikusan be kell vonniuk a civil társadalmat - beleértve a gyermekek jogaival foglalkozó csoportokat és a digitális környezettel foglalkozó nem kormányzati szervezeteket is - a gyermekek jogaival kapcsolatos jogszabályok, szakpolitikák, tervek és programok kidolgozásába, végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe. Biztosítaniuk kell azt is, hogy a civil társadalmi szervezetek képesek legyenek végrehajtani a gyermekek jogainak a digitális környezettel kapcsolatos előmozdításával és védelmével kapcsolatos tevékenységeiket.

I. Gyermekjogok és az üzleti szféra

35. Az üzleti szféra szereplői, beleértve a nonprofit szervezeteket is, közvetlenül és közvetve is hatással vannak a gyermekek jogaira a digitális környezethez kapcsolódó szolgáltatások és termékek révén. A vállalkozásoknak tiszteletben kell tartaniuk a gyermekek jogait, és biztosítaniuk kell a gyermekek digitális környezettel kapcsolatos jogaival való visszaélés megelőzését, illetve a jogsérelem orvoslását. A részes államok kötelesek biztosítani, hogy a vállalkozások eleget tegyenek e kötelezettségeknek.¹⁹

36. A részes államoknak intézkedéseket kell hozniuk – többek között jogszabályok, rendeletek és szakpolitikák kidolgozása, nyomon követése, végrehajtása és értékelése révén

¹⁷ Általános kommentár: 2. sz. (2002), bek. És 7.

¹⁸ Ugyanott, 7. pont.

¹⁹ Sz. általános kommentár (2013), 28., 42. és 82.

– annak biztosítása érdekében, hogy a vállalkozások betartsák azon kötelezettségeiket, melynek értelmében meg kell előzniük, hogy hálózataikat vagy online szolgáltatásaikat olyan módon használják, amely közvetve vagy közvetlenül a gyermekek jogainak – többek között a magánélet tisztelgetben tartásához és védelemhez való joguk – sérelmével vagy a gyermekek jogaival való visszaéléssel jár, valamint hogy a gyermekek, a szülők és gondviselők számára azonnali és hatékony jogorvoslatot biztosítsanak. Arra is ösztönözniük kell a vállalkozásokat, hogy nyilvános tájékoztatást, valamint közérthető és naprakész tanácsot nyújtsanak, hogy így támogassák gyermekek biztonságos és hasznos digitális tevékenységét.

37. A részes államoknak kötelességük megvédeni a gyermekeket attól, hogy jogaikat üzleti vállalkozások megsértsék, ideértve az erőszaknak, a digitális környezetben megjelenő minden formájával szembeni védelemhez való jogukat is. Bár a vállalkozások nem feltétlenül közvetlen elkövetői az ártalmas cselekményeknek, azonban - többek között - a digitális szolgáltatások kialakítása és működtetési módja révén közvetve vagy közvetlenül a gyermekek erőszakkal szembeni védelemhez való jogának megsértését idézhetik elő vagy okozhatják azokat. A részes államoknak olyan, a digitális környezettel kapcsolatos törvényeket és rendeleteket kell alkotniuk, nyomon követniük és érvényesíteniük, amelyeknek célja az erőszakkal szembeni védelemhez való jog megsértésének megelőzése, valamint a felmerülő jogsértések kivizsgálására, elbírálására és orvoslására is irányul.²⁰

38. A részes államoknak elő kell írniuk, hogy az üzleti szféra kellő gondossággal járjon el amikor a gyermekek jogairól van szó, így kiváltképp készítsenek a gyermekek jogaira vonatkozó hatásvizsgálatokat és azokat hozzák nyilvánosságra, különös figyelmet fordítva arra, hogy a digitális környezet a gyermekeknél különböző mértékű és nem egyszer súlyos hatásokkal jár.²¹ Megfelelő lépéseket kell tenniük a gyermekjogok vállalkozások által történő megsértésének megelőzése, nyomon követése, kivizsgálása és szankcionálása érdekében.

39. A részes államoknak - a jogszabályok és szakpolitikák kidolgozásán túlmenően - elő kell írniuk, hogy minden vállalkozás, amely a digitális környezet vonatkozásában érinti a gyermekek jogait, köteles a termékeik és szolgáltatásaik tervezése, kivitelezése, fejlesztése, működtetése, forgalmazása és marketingje tekintetében a legmagasabb szintű etikai, adatvédelmi és biztonsági előírásoknak megfelelő szabályozási kereteket, ágazati szabályzatokat és szolgáltatási feltételeket alkalmazni. Így többek között azok a vállalkozások is, amelyeknek gyermekek a célcsoportjai, végfelhasználói vagy egyéb módon, hatással vannak a gyermekekre. Elő kell írniuk, hogy ezek a vállalkozások magas szintű átláthatósággal és az elszámoltathatósággal rendelkezzenek, és ösztönözzék őket, hogy lépéseket tegyenek annak érdekében, hogy innovációik a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálják. Elő kell írniuk, hogy a szolgáltatási feltételeikről életkornak megfelelő értelemző magyarázatot nyújtsanak a gyermekek, illetve a nagyon fiatal gyermekek esetében szüleik és gondviselőik számára.

J. Kereskedelmi reklám és marketing

40. A digitális környezet magában foglalja azokat a vállalkozásokat, amelyek anyagilag arra támaszkodnak, hogy személyes adatokat dolgozzanak fel célzott fizetett tartalom vagy jövedelemtermelés érdekében, és ezek a folyamatok akarva akaratlanul befolyásolják a gyermekek digitális tapasztalatait. Ezek között számos olyan folyamat van, amely több kereskedelmi partnert is érint, létrehozva az üzleti tevékenység ellátási láncát, továbbá a személyes adatok oly módú feldolgozását, amely a gyermekek jogainak megsértését vagy azzal való visszaélést eredményezhet, többek között az olyan reklámkiakítási tulajdonságok révén, amelyek előrejelzik és irányítják a gyermek tevékenységeit a szélsőségesebb tartalmak felé, az alvást megzavaró automatizált értesítések vagy a gyermek személyes adatainak vagy tartózkodási helyének felhasználása azért, hogy potenciálisan káros kereskedelmi tartalommal lehessen megcélozni.

²⁰ Ugyanott, 60. pont.

²¹ Uo.,, pont. És 62-65.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

41. A részes államoknak a gyermek mindenképp felett álló érdekét kell elsődlegesen szem előtt tartaniuk a gyermekeknek szóló és számukra elérhető reklámok és marketing szabályozása során. A szponzorálást, a termékmegjelenítést és a kereskedelmi alapú tartalom minden egyéb formáját egyértelműen meg kell különböztetni az összes többi tartalomtól, melyek egyike sem terjeszthet nemi vagy faji sztereotípiákat.

42. A részes államoknak jogszabályban kell tiltani - bármilyen életkorú gyermek vonatkozásában - a gyermekek tényleges vagy származtatott tulajdonságainak digitális rögzítése alapján történő profilalkotást vagy megcélzását, beleértve a csoportos vagy kollektív adatokat is, a hasonlóságon alapuló célzást vagy az érdeklődésen alapuló profilalkotást. A termékek, alkalmazások és szolgáltatások népszerűsítése érdekében a neuromarketingre, az érzelmi analitikára, az immerzív hirdetésekre és a virtuális és kiterjesztett valós környezetben történő reklámozásra támaszkodó gyakorlatok közvetett vagy közvetlen alkalmazását szintén meg kell tiltani a gyermekek vonatkozásában.

K. Az igazságszolgáltatáshoz és a jogorvoslatokhoz való hozzáférés

43. A gyermekek - számos okból kifolyólag - sajátos kihívásokkal néznek szembe a digitális környezet vonatkozásában az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés terén. Ezek a kihívások többek között abból adódnak, hogy hiányoznak azok a jogszabályok, amelyek szankciókat írnak elő a gyermekek jogainak - különösen azok digitális környezet vonatkozásában való - megsértése esetén, továbbá nehézségekbe ütközik a bizonyítékok beszerzése vagy az elkövetők azonosítása, illetve abból is adódhatnak, ha a gyermekek és szüleik vagy gondviselőik nem ismerik jogaikat, illetve azt, hogy mi minősül jogaik megsértésének vagy azzal való visszaélésnek a digitális környezetben. További kihívásokat jelenthet az, ha a gyermekeknek nyilvánosságra kell hozniuk érzékeny vagy magánjellegű online tevékenységeiket, vagy ha tartanak a társaik megtorlásától vagy a társadalmi kirekesztéstől.

44. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek jogainak digitális környezet vonatkozásában történő megsértése esetén, megfelelő és hatékony bírósági és bíróságon kívüli jogorvoslati mechanizmusok széles körben ismert és egyszerűen közérthető módon álljanak rendelkezésre valamennyi gyermek és képviselőik számára. A panasztételi és jelentéstételi mechanizmusoknak ingyenesnek, biztonságosnak, bizalmasnak, reagálóképesnek, gyermekbarátnak kell lenniük és közérthető módon kell rendelkezésre állniuk. A részes államoknak a kollektív panaszokról is rendelkezniük kell, beleértve a közös kereseteket és a közérdekű pereket, valamint jogi vagy egyéb megfelelő segítségről – többek között szakosodott szolgáltatások révén – azoknak a gyermekeknek, akiknek jogait a digitális környezetben vagy azon keresztül megsértették.

45. A részes államoknak ki kell dolgozni, össze kell hangolniuk, rendszeresen nyomon kell követniük és értékelniük kell ilyen ügyek bejelentésének keretrendszerét, valamint az áldozatul esett gyermekek hatékony támogatásának módját.²² A keretrendszernek tartalmaznia kell az áldozatul esett gyermekek azonosításának, terápiájára és utánkövetésére, valamint társadalmi reintegrációjára vonatkozó intézkedéseket. A gyermek-áldozatok azonosítására vonatkozó képzést be kell építeni - többek között a digitális szolgáltatók számára - az áldozatkezelési mechanizmusokba. A keretrendszeren belüli intézkedéseknek többszereplősnek és gyermekbarátnak kell lenniük annak érdekében, hogy a nyomozati és bírósági eljárások keretében megelőzzék a gyermek reviktimizálását és másodlagos viktimizációját. Ehhez különleges titoktartási védelemre és a digitális környezethez összefüggő károk orvoslására lehet szükség.

46. A megfelelőnek tekinthető jogorvoslat magában foglalja a helyreállítást, kártérítést és kárpótlást, és szükségessé teheti a bocsánatkérést, a kijavítást, a jogellenes tartalom eltávolítását, a pszichológiai segítségnyújtó szolgáltatásokhoz való hozzáférést vagy egyéb intézkedéseket.²³ A digitális környezetben elkövetett jogsértések tekintetében a jogorvoslati

²² 21. sz. általános kommentár (2017), 22. pont. Lásd még a 60/147. sz. közgyűlési határozat mellékletét.

²³ Általános kommentár (2003), 24. pont.

mechanizmusoknak figyelembe kell venniük a gyermekek kiszolgáltatottságát, valamint azt, hogy a folyamatban lévő illetve jövőbeli károkozás megakadályozása érdekében azonnali cselekvésre van szükség. A részes államoknak garantálniuk kell, hogy ne forduljanak elő ismételt jogsértések, többek között a vonatkozó jogszabályok és szakpolitikák reformja és azok hatékony végrehajtása révén.

47. A digitális technológiák tovább bonyolítják a gyermekek elleni, - akár nemzeti határokon is átnyúló - bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozást és büntetőeljárást. A részes államoknak foglalkozniuk kell azzal, hogy a digitális technológiák milyen módon könnyíthetik meg vagy akadályozhatják a gyermekek elleni bűncselekmények kivizsgálását és büntetőeljárás alá vonását, és minden rendelkezésre álló megelőző, végrehajtási és korrekciós intézkedést meg kell hozniuk, többek között nemzetközi partnerekkel együttműködve. Speciális képzést kell biztosítaniuk a bűnüldöző szervek tagjai, az ügyészek és a bírúk számára a kifejezetten a digitális környezethez kapcsolódó gyermekjogi jogsértésekről, többek között nemzetközi együttműködés révén.

48. A gyermekek különösen nehezen juthatnak jogorvoslathoz, ha a digitális környezetben a jogaikkal történő visszaélés az üzleti vállalkozások által, különösen azok globális tevékenységének keretében került sor.²⁴ A részes államoknak fontolóra kell venniük a gyermekek jogainak tiszteletben tartására, védelmére és érvényesítésére irányuló intézkedéseket a vállalkozások területen kívüli tevékenységeivel és műveleteivel összefüggésben, feltéve, hogy ésszerű kapcsolat áll fenn az állam és az érintett magatartás között. Biztosítaniuk kell, hogy a vállalkozások hatékony panasztételi mechanizmusokkal rendelkezzenek; ezek a mechanizmusok azonban nem akadályozhatják meg a gyermekeket abban, hogy állami jogorvoslatokhoz jussanak. Biztosítaniuk kell továbbá, hogy a gyermekek jogai szempontjából releváns – például az egészséggel és biztonsággal, az adatvédelemmel és a fogyasztói jogokkal, az oktatással, a reklámozással és a marketinggel kapcsolatos – felügyeleti hatáskörökkel rendelkező szervek kivizsgálják a panaszokat, és megfelelő jogorvoslatot biztosítsanak a gyermekek jogainak a digitális környezetben történő megsértése vagy az azzal való visszaélés esetére.²⁵

49. A részes államoknak gyermekek szempontjait figyelembe vevő, életkoruknak megfelelő és gyermekbarát nyelven megfogalmazott tájékoztatást kell nyújtaniuk a gyermekek számára a rendelkezésükre álló jelentéstételi és panasztételi mechanizmusokról, szolgáltatásokról és jogorvoslatokról azokban az esetekben, amikor a jogaikat a digitális környezet vonatkozásában megsértik vagy azokkal visszaélnék. Ezt a tájékoztatást a szülők, a gondviselők és a gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára is biztosítani kell.

VI. Polgári jogok és szabadságok

A. Az információhoz való hozzáférés

50. A digitális környezet egyedülálló lehetőséget kínál a gyermekeknek az információhoz való hozzáférés jogának érvényesítésére. E tekintetben az információs és kommunikációs média, beleértve a digitális és online tartalmakat is, fontos funkciót töltenek be.²⁶ A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek hozzáférhessenek az információkhoz a digitális környezetben, és azt, hogy e jog gyakorlása csak jogszabály és az Egyezmény 13. cikkével összhangban lévő indokok alapján korlátozható.

51. A részes államoknak biztosítaniuk és támogatniuk kell a gyermekek kibontakozó képességeinek és az életkoruknak megfelelő, ösztönzőleg ható digitális tartalmak létrehozását a gyermekek számára, és biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek hozzáférjenek a kultúrával, a sporttal, a művészetekkel, az egészséggel, a polgári és politikai ügyekkel és a

²⁴ Sz. általános kommentár (2013), 66-67.

²⁵ Uo., pont. És 43.

²⁶ Általános kommentár (2005), 35. pont; és a 20. sz. általános kommentár (2016), 47. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

gyermek jogaival kapcsolatos információk széles köréhez, beleértve az állami szervek birtokában lévő információkat is.

52. A részes államoknak ösztönözniük kell az ilyen tartalmak különböző formátumú, valamint hazai és nemzetközi forrásokból – többek között a hírmédia, a műsorszolgáltatók, a múzeumok, a könyvtárak és az oktatási, tudományos és kulturális szervezetek - történő gyártását és terjesztését. Különösen kell törekedniük arra, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek, valamint az etnikai, nyelvi, őslakos és más kisebbségi csoportokhoz tartozó gyermekek számára sokszínű, közérthető és hasznos tartalmakat biztosítsanak. Az, ha a gyermekek általuk értett nyelven férnek hozzá releváns információkhoz, jelentősen pozitív hatással lehet az esélyegyenlőségre.²⁷

53. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy minden gyermek könnyen megtalálható és különböző, jó minőségű információból tájékozódhasson, ideértve a kereskedelmi vagy politikai érdekektől független tartalmakat is. Biztosítani kell, hogy az automatizált keresési és információszűrési, beleértve az ajánlási rendszereket is, ne részesítse előnyben a kereskedelmi vagy politikai indíttatású fizetett tartalmakat a gyermekek választásaival szemben vagy a gyermekek információhoz való jogának kárára.

54. A digitális környezet tartalmazhat a nemi sztereotípiákon alapuló, diszkriminatív, rasszista, erőszakos, pornográf és kizsákmányoló jellegű információkat, valamint hamis narratívákat, téves vagy félrevezető, valamint a gyermekeket jogellenes vagy ártalmas tevékenységekre ösztönző információkat. Ezek az információk több forrásból is származhatnak, többek között más felhasználóktól, kereskedelmi tartalmak létrehozóitól, szexuális bűnözőktől vagy terroristaként vagy erőszakos szélsőségesként minősíthető fegyveres csoportoktól. A részes államoknak meg kell védeniük a gyermekeket a káros és nem megbízható tartalmaktól, és biztosítaniuk kell, hogy az érintett vállalkozások és a digitális tartalom más szolgáltatói olyan iránymutatásokat dolgozzanak ki és hajtsanak végre, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a különböző tartalmakhoz való biztonságos hozzáférést, elismerve a gyermekek információhoz való jogát és a véleménynyilvánítás szabadságát, ugyanakkor jogaikkal és kibontakozó képességeikkel összhangban megvédik őket az ilyen ártalmas tartalmaktól.²⁸ Az internetalapú, elektronikus vagy egyéb információterjesztési rendszerek üzemeltetésére vonatkozó korlátozásoknak összhangban kell lenniük az Egyezmény 13. cikkével.²⁹ A részes államok nem akadályozhatják vagy tehetik lehetővé más szereplők számára, hogy bármely földrajzi területen – akár részben, akár egészében – akadályozzák a villamosenergia-ellátást, a cellás hálózatok vagy az internetkapcsolat működését, ami akadályozhatja a gyermekek tájékoztatáshoz és kommunikációhoz való hozzáférését.

55. A részes államoknak ösztönözniük kell a gyermekek által használt digitális szolgáltatások nyújtóit, hogy alkalmazzanak tömör és érthető tartalomcímkézést, például a tartalom életkorának való megfelelés vagy megbízhatósága tekintetében. Ösztönözniük kell továbbá, hogy legyenek elérhető tájékoztató, képzési, és oktatási anyagok és jelentéstételi mechanizmusok a gyermekek, a szülők és gondviselők, az oktatók és az érintett szakmai csoportok számára.³⁰ Az életkoron alapuló vagy tartalomalapú rendszereknek, amelyeket abból a célból hoztak létre, hogy megvédjék a gyermekeket az életkoruknak nem megfelelő tartalmaktól, összhangban kell lenniük az adatminimalizálás elvével.

56. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális szolgáltatók teljesítsék a vonatkozó iránymutatások, előírások és szabályzatok előírásait, és érvényre juttatják³¹ a jogszerű, szükséges és arányos tartalommoderálási szabályokat. A tartalomellenőrzés, az iskolai szűrési rendszerek és más biztonságorientált technológiák nem használhatók arra, hogy korlátozzák a gyermekek információkhoz való hozzáférését a digitális környezetben;

²⁷ Sz. általános kommentár (2013), 46. pont; és a 20. sz. általános kommentár (2016), 47-48.

²⁸ Általános kommentár (2013), 58. pont; És 7. sz. általános kommentár (2005), 35. pont.

²⁹ Emberi Jogi Bizottság, 34. sz. általános kommentár (2011), 43. pont.

³⁰ Sz. általános kommentár (2013), És 59.

³¹ Uo., pont. És 61.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

ezeket kizárólag a gyermekek számára káros tartalmak továbbításának megakadályozására szabad használni. A tartalommoderálást és a tartalomellenőrzést egyensúlyba kell hozni a gyermekek egyéb jogainak – különösen a véleménynyilvánítás szabadságához és a magánélethez való jogok – megsértésével szembeni védelemhez való joggal.

57. A hírmédia és más érintett szervezetek által meghatározott szakmai magatartási kódexeknek iránymutatást kell tartalmazniuk arra vonatkozóan, hogy hogyan kell jelenteni a gyermekekre vonatkozó digitális technológiában rejlő veszélyeket és lehetőségeket. Ennek az iránymutatásnak olyan tényeken alapuló jelentéstételt kell eredményeznie, amely nem fed fel az áldozat és túlélő gyermekek személyazonosságát, és amely összhangban van a nemzetközi emberi jogi normákkal.

B. A véleménynyilvánítás szabadsága

58. A gyermekek véleménynyilvánítás szabadságához való joga magában foglalja mindenfajta információ és eszme keresésének, megismerésének és terjesztésének szabadságát, bármely általuk választott forma és/vagy csatorna felhasználásával. A gyermekek³² arról számoltak be, hogy a digitális környezet jelentős teret nyújt ötleteik, véleményük és politikai nézeteik kifejtésére. A hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek számára a más hasonló helyzetben lévőkkel való, technológia által támogatott kapcsolattartás lehetőséget és segítséget nyújt tapasztalataik és véleményük megosztására.

59. A digitális környezetben a gyermekek véleménynyilvánítási szabadságára vonatkozó bármely korlátozásnak – például a szűrőknek, beleértve a biztonsági intézkedéseket is – jogszerűnek, szükségesnek és arányosnak kell lennie. Az ilyen korlátozások indokainak átláthatónak kell lenniük, és azokról az életkornak megfelelő nyelven tájékoztatást kell adni a gyermekeknek. A részes államoknak tájékoztatást és képzési lehetőségeket kell biztosítaniuk a gyermekek részére arról, hogy miként gyakorolhatják hatékonyan ezt a jogot, különös tekintettel arra, hogy miként lehet biztonságosan létrehozni és megosztani digitális tartalmat, tiszteletben tartva mások jogait és méltóságát, és nem tanúsítani jogszabályba ütköző magatartást, például a gyűlöletre és erőszakra való uszítást.

60. Amikor a gyermekek politikai vagy egyéb nézeteiket és identitásukat osztják meg a digitális környezetben, ezek kritikát, ellenségeskedést, fenyegetést vagy büntetést válthatnak ki. A részes államoknak védeniük kell a gyermekeket az internetes agresszióval és fenyegetésekkel, a cenzúrával, az adatsértéssel és a digitális megfigyeléssel szemben. A gyermekek ellen nem lehet büntetőeljárást indítani véleményük digitális környezetben való kifejtése miatt, kivéve, ha azok az egyezmény 13. cikkével összhangban lévő büntetőjogi jogszabályokban előírt korlátozásokba ütköznek.

61. Tekintettel arra, hogy bizonyos világnézetek népszerűsítésére kereskedelmi és politikai motivációk léteznek, a részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy az információs-zűrés, profilalkotás, marketing és döntéshozatal automatizált folyamatai nem helyettesítik, akadályozzák vagy a gyermekek szabadon alakíthassák és kifejthessék véleményüket, a digitális környezetben.

C. A gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága

62. A részes államoknak tiszteletben kell tartaniuk a gyermekek gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogát a digitális környezetben. A Gyermekekjogi Bizottság arra ösztönzi a részes államokat, hogy olyan adatvédelmi szabályozást és előírásokat vezessenek be - vagy úgy frissítsék a már meglévőket - amelyek azonosítják, meghatározzák és tiltják azokat a gyakorlatokat, amelyek – például érzelmi analitika vagy következtetések révén – manipulálják vagy befolyásolják a gyermekeknek a digitális környezetben a gondolat- és

³² „Jogaink a digitális világban”, 16. o.

lelkiismereti szabadsághoz való jogát. Automatizált rendszerek segítségével következtetéseket lehet levonni a gyermek belső állapotáról. Biztosítani kell, hogy az automatizált vagy információszűrő rendszereket nem használják a gyermekek viselkedésének vagy érzelmeinek irányítására vagy befolyásolására, illetve lehetőségeik vagy fejlődésük korlátozására.

63.A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek ne szenvedjenek hátrányt vallásuk vagy meggyőződésük miatt, illetve, hogy jövőbeli lehetőségeiket semmilyen más módon ne legyenek korlátozva. A gyermekek vallásukat és meggyőződésüket a digitális környezetben is kifejezésre juttathatják, és ezen jog gyakorlása csak jogszerű, szükséges és arányos korlátozásnak vethető alá.

D. Az egyesülés és a békés gyülekezés szabadsága

64.A digitális környezet lehetőséget nyújt a gyermekek számára arra, hogy formálják társadalmi, vallási, kulturális, etnikai, szexuális és politikai identitásukat valamint arra, hogy olyan hasonló közösségekben és nyilvános online terekben vegyenek részt, amelyek támogatják a vélemények ütköztetését, a kultúrák közötti kapcsolatcserét és a társadalmi kohéziót.³³A gyermekek arról számoltak be, hogy a digitális környezet értékes lehetőségeket biztosít számukra arra, hogy kortársaikkal, döntéshozókkal, és más hozzájuk hasonló érdeklődési körrel rendelkezőkkel találkozzanak, beszélgessenek és vitázzanak.³⁴

65.A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy törvényeik, rendeleteik és szakpolitikáik megvédjék a gyermekek azon jogát, hogy részt vegyenek olyan szervezetekben, amelyek részben vagy kizárólag a digitális környezetben működnek. A gyermekek egyesülési és békés gyülekezési szabadsághoz való jogának érvényesülése a digitális környezetben csak törvényben meghatározott, szükséges és arányos indokból korlátozható. ³⁵ A részvétel önmagában nem járhat negatív következményekkel e gyermekek számára, mint például az iskolából való kizárás, a jövőbeli lehetőségek korlátozása vagy megtagadása vagy rendőrségi profil létrehozása. Az ilyen részvételnek biztonságosnak, magánjellegűnek és az állami vagy magánszervezetek általi megfigyeléstől mentesnek kell lennie.

66. A digitális környezetben rejlő nyilvánosság és hálózatépítési lehetőségek ugyancsak támogathatják a gyermekközpontú aktivizmust, és képessé tehetik a gyermekeket arra, hogy az emberi jogok védelmezőivé váljanak. A Gyermekjogi Bizottság elismeri, hogy a digitális környezet lehetővé teszi a gyermekek, köztük a gyermek emberi jog-védők, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek számára, hogy egymással kommunikáljanak, fellépjenek a jogaikért és egyesületeket hozzanak létre. A részes államoknak ezt támogatniuk kell, többek között azzal, hogy elősegítik bizonyos digitális terek létrehozását és biztosítják ezek biztonságos működését.

E. A magánélethez való jog

67.A magánélet védelme alapvető fontosságú a gyermekek cselekvőképessége, méltósága és biztonsága, valamint jogaik gyakorlása szempontjából. A gyermekek személyes adatait azért dolgozzák fel, hogy oktatási, egészségügyi és egyéb előnyöket kínáljanak számukra. A gyermekek magánéletét fenyegető veszélyek származhatnak a közintézmények, vállalkozások és más szervezetek által végzett adatgyűjtésből és adatkezelésből, valamint az olyan bűncselekményekből, mint a személyazonosság-lopás. A fenyegetést jelenthetik a gyermekek saját cselekményei, valamint a családtagok, kortársak vagy mások cselekményei is, például az, ha a szülők fényképeket vagy ismeretlenek a gyermekekre vonatkozó információkat osztanak meg online.

³³ Sz. általános kommentár (2013), 21. pont;és a 20. sz. általános kommentár (2016),44-45.

³⁴ „Jogaink a digitális világban”, 20. o.

³⁵ Emberi Jogi Bizottság, 37. sz. általános kommentár (2020),És 34.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

68. Az adatok többek között a gyermekek személyazonosságára, tevékenységeire, tartózkodási helyére, kommunikációjára, érzelmeire, egészségére és kapcsolataira vonatkozó információkat tartalmazhatnak. A személyes adatok bizonyos kombinációi, beleértve a biometrikus adatokat is, egyedileg azonosíthatják a gyermeket. Az olyan digitális gyakorlatok, mint az automatizált adatfeldolgozás, a profilalkotás, a viselkedésalapú célzottság, a kötelező személyazonosság-ellenőrzés, az információsűrítés és a tömeges megfigyelés rutinszerűvé válnak. Ezek a gyakorlatok a gyermekek magánéletébe való önkényes vagy jogellenes beavatkozáshoz vezethetnek; olyan káros következményekkel járhatnak a gyermekekre nézve, amelyek még életük későbbi szakaszaiban is hatással lehetnek rájuk.

69. A gyermek magánéletébe való beavatkozás csak akkor megengedett, ha az se nem önkényes, se nem törvénytelen. Ezért bármilyen beavatkozás csak törvényen alapulhat, jogszerű cél érdekében, az adatminimalizálás elvének fenntartása mellett, arányosan történhet, megfelelve a gyermek mindenképp felett álló érdekének, valamint nem lehet ellentétes az Egyezmény rendelkezéseivel, céljaival vagy célkitűzéseivel.

70. A részes államoknak jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedéseket kell hozniuk annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek magánéletét tiszteletben tartsák és védjék minden olyan szervezet és környezet vonatkozásában, ahol az adataik feldolgozása történik. A jogszabályoknak szigorú biztosítékokat, átláthatóságot, független felügyeletet és jogorvoslathoz való hozzáférést kell tartalmazniuk. A részes államoknak elő kell írniuk, hogy legyen beépített adatvédelem a gyermekeket érintő digitális termékekbe és szolgáltatásokba. Rendszeresen felül kell vizsgálniuk a magánélet védelmére és az adatvédelemre vonatkozó jogszabályokat, és biztosítaniuk kell, hogy az eljárások és a gyakorlatok megakadályozzák a gyermekek magánéletének szándékos vagy véletlenszerű megsértését. Amennyiben a titkosítás megfelelő eszköznek minősül, a részes államoknak mérlegelniük kell a gyermekek szexuális kizsákmányolásának és zaklatásának, illetve a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló anyagok felderítését és bejelentését lehetővé tevő megfelelő intézkedéseket. Az ilyen intézkedéseket szigorúan korlátozni kell a jogszerűség, a szükségesség és az arányosság elvének megfelelően.

71. Amennyiben a gyermek adatainak feldolgozásához hozzájárulást kérnek, a részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a beleegyezést a gyermek, vagy – a gyermek életkorától és kibontakozó képességeitől függően – a szülő vagy a gondviselő tájékoztatást követően és önkéntesen adják meg, és még az adatok feldolgozását megelőzően. Amennyiben a gyermek saját hozzájárulása nem minősül elegendőnek, és a gyermek személyes adatainak feldolgozásához szülői hozzájárulásra van szükség, a részes államoknak elő kell írniuk, hogy az ilyen adatokat feldolgozó szervezetek ellenőrizzék, hogy a beleegyezés megalapozott és érdemi-e, és azt a gyermek szülője vagy gondviselője adta-e meg.

72. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek és szüleik vagy gondviselőik könnyen hozzáférjenek a tárolt adatokhoz, helyesbíthessék a pontatlan vagy elavult adatokat, és – ésszerű és jogszerű korlátozások mellett – törölhessék a hatóságok, magánszemélyek vagy más szervek által jogellenesen vagy szükségtelenül tárolt adatokat.³⁶ Biztosítaniuk kell továbbá a gyermekek jogát arra, hogy visszavonják hozzájárulásukat, és kifogást emeljenek a személyes adatok kezelése ellen, amennyiben az adatkezelő nem bizonyítja az adatkezelés jogos és nyomós indokait. Tájékoztatást kell továbbá nyújtaniuk gyermekbarát nyelven és közérthető formátumban a gyermekeknek, a szülőknek és a gondviselőknek is.

73. Gyermekek személyes adataihoz csak a törvény által kijelölt hatóságok, szervezetek és egyének férhetnek hozzá, hogy azokat megfelelő eljárási biztosítékok mellett feldolgozzák, például a rendszeres ellenőrzések és elszámoltathatósági intézkedések céljából.³⁷ Gyermekekről, bármely környezetben, meghatározott célokból gyűjtött adatokat, ideértve a digitalizált bűnügyi nyilvántartásokat is, védeni kell, és kizárólag az adott célokra szabad felhasználni, és nem szabad azokat jogellenesen vagy szükségtelenül megőrizni,

³⁶ Emberi Jogi Bizottság, 16. sz. általános kommentár (1988), 10. pont.

³⁷ Ugyanott; és a Gyermekek jogi Bizottság 20. sz. általános kommentára (2016), 46. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermekek jogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

illetve más célokra felhasználni. Amennyiben az információ egy adott helyzetben áll rendelkezésre, és az más környezetben – például az iskoláztatással és a felsőoktatással összefüggésben – való felhasználása révén jogszerűen előnyös lehet a gyermek számára, az ilyen adatok felhasználása csak a gyermek, vagy adott esetben a szülő vagy a gondviselő hozzájárulása alapján átlátható és elszámoltatható módon történhet.

74. A magánéletvédelméről szóló és az adatvédelmi jogszabályok és intézkedések nem korlátozhatják önkényesen a gyermekek egyéb jogait, például a véleménynyilvánítás szabadságához vagy a védelemhez való jogukat. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy az adatvédelmi jogszabályok tiszteletben tartják a gyermekek magánéletét és személyes adatait a digitális környezettel összefüggésben. A folyamatos technológiai innováció révén a digitális környezet hatóköre egyre több szolgáltatásra és termékre, például ruházati cikkekre és játékokra is kiterjed. Mivel az automatizált rendszerekhez csatlakoztatott beépített érzékelők használata révén a gyerekek „összekapcsolt” környezetekben töltik idejüket, a részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy az ilyen környezetekhez hozzájáruló termékekre és szolgáltatásokra szigorú adatvédelmi és egyéb magánélet védelmére irányuló előírások és szabványok vonatkozzanak. Ez magában foglalja a nyilvános tereket, úgy mint, az utcákat, iskolákat, könyvtárakat, sport- és szórakoztatóhelyeket, üzleti helyiségeket, beleértve a boltokat és mozikat, ezeken felül pedig az otthon is.

75. A gyermekek bármilyen digitális megfigyelésének és az ahhoz kapcsolódó automatizált személyesadat-kezelésnek tiszteletben kell tartania a gyermek magánélethez való jogát, és az nem végezhető rutinszerűen, különbségtétel nélkül vagy a gyermek, illetve nagyon fiatal gyermekek esetében szülei vagy gondviselőik tudta nélkül; megfigyelésre nem kerülhet sor a megfigyelés elleni tiltakozáshoz való jog nélkül kereskedelmi, oktatási és gondozási létesítményekben sem, és mindig figyelembe kell venni a kívánt cél eléréséhez rendelkezésre álló, a magánéletet legkevésbé sértő eszközöket.

76. A digitális környezet különös problémát jelent a szülők és gondviselők számára a gyermekek magánélethez való jogának tiszteletben tartása terén. Az online tevékenységeket biztonsági szempontból felügyelő technológiák, például a nyomon követési eszközök és szolgáltatások, ha azokat nem körültekintően használják, megakadályozhatják a gyermeket abban, hogy segítségvonalat érjenek el, vagy érzékeny információkat kereshessenek. A részes államoknak tanácsokkal kell ellátnia a gyermekeket, a szülőket és a gondviselőket, valamint a nyilvánosságot a gyermek magánélethez való jogának fontosságáról, valamint arról, hogy saját gyakorlataik hogyan veszélyeztethetik ezt a jogot. Tájékoztatni kell őket azokról a gyakorlatokról is, amelyek révén tiszteletben tudják tartani és megvédeni a gyermekek magánéletét a digitális környezettel kapcsolatban, miközben biztonságukról is gondoskodhatnak. A gyermekek digitális tevékenységének szülők és gondviselők általi nyomon követésének arányosnak kell lennie, és összhangban kell lennie a gyermek fejlődő képességeivel.

77. ok gyermek online avatárokat vagy álneveket használ, amelyekkel védik kilétüket, és ez a gyakorlat fontos szerepet játszhat a gyermekek privát szférájának védelmében. A részes államoknak olyan megközelítést kell előírniuk az anonimitásra, mely integrálja a tervezés által garantált (beépített) biztonságot és beépített adatvédelmet ugyanakkor biztosítaniuk kell, hogy az anonim gyakorlatokat ne használják rutinszerűen a káros vagy jogellenes magatartások, például az internetes agresszió, a gyűlöletbeszéd vagy a szexuális kizsákmányolás és visszaélés elrejtésére. A gyermekek magánéletének védelme a digitális környezetben létfontosságú lehet olyan körülmények között, amikor a szülők vagy gondviselők maguk veszélyeztetik a gyermek biztonságát, vagy ha vita van köztük a gyermek gondozása kapcsán. Az ilyen esetek további beavatkozást, valamint családjogi tanácsadást vagy egyéb szolgáltatásokat igényelhetnek a gyermek magánélethez való jogának védelme érdekében.

78. Azon szolgáltatókat, akik a digitális környezetben gyermekeknek nyújtanak prevencióst vagy tanácsadási szolgáltatásokat mentesíteni kell minden olyan követelmény alól, melynek értelmében a gyermek felhasználónak szülői hozzájárulást kell szereznie az ilyen

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

szolgáltatások igénybevételéhez.³⁸ Az ilyen szolgáltatásoktól a magánélet és a gyermekek magas szintű védelmét kell elvárni

F. Születés kori anyakönyvezéshez és az identitáshoz való jog

79. A részes államoknak elő kell mozdítaniuk az olyan digitális azonosítási rendszerek használatát, amelyek lehetővé teszik minden újszülött gyermek születésének anyakönyvezését és hivatalos elismerését a nemzeti hatóságok által, a szolgáltatásokhoz, többek között az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz és a jóléti szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében. A születési anyakönyvezés hiánya a gyermekeknek az Egyezményben és annak Fakultatív Jegyzőkönyveiben foglalt jogainak megsértését eredményezheti. A részes államoknak korszerű technológiát – többek között mobil regisztrációs egységeket – kell alkalmazniuk a születések anyakönyvezéséhez való hozzáférés biztosítása érdekében, különösen a távoli területeken élő gyermekek, a menekült és migráns gyermekek, a veszélyeztetett gyermekek és a marginalizált helyzetben lévő gyermekek számára, és tartalmaznia kell a digitális azonosítási rendszerek bevezetése előtt született gyermekeket is. Ahhoz, hogy az ilyen rendszerek a gyermekek javát szolgálják, figyelemfelkeltő kampányokat kell folytatniuk, nyomon követési mechanizmusokat kell létrehozniuk, ösztönözniük kell a közösségi szerepvállalást, és biztosítaniuk kell a hatékony koordinációt a különböző szereplők, köztük az anyakönyvi tisztviselők, a bírások, a közjegyzők, az egészségügyi tisztviselők és a gyermekvédelmi szervek személyzete között. Biztosítaniuk kell továbbá, hogy a magánélet- és adatvédelem stabil rendszere álljon rendelkezésre.

VII. Gyermekek elleni erőszak

80. A digitális környezet új utakat nyithat meg a gyermekek elleni erőszak elkövetésére azáltal, hogy a gyermekek számára elérhetővé tesz olyan helyzeteket, amelyekben erőszakot tapasztalnak és/vagy befolyásolhatják őket arra, hogy kárt okozzanak saját maguknak vagy másoknak. A világválságok és hasonló válságok, növelhetik az online ártalom kockázatát, mivel ilyen körülmények között a gyermekek több időt töltenek virtuális platformokon.

81. A szexuális bűnelkövetők digitális technológiákat használhatnak a gyermekekkel való szexuális célú kapcsolatfelvétellel és hogy a gyermekeket online szexuálisan zaklassák, például a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló anyagok élő közvetítésével, előállításával és terjesztésével, valamint szexuális célú zsarolással. A digitális úton elkövetett erőszak, szexuális kizsákmányolás és bántalmazás különböző formáit a gyermek bizalmi körén belül is elkövetetik a családtagok vagy barátok, illetve serdülők esetében intim partnerek is, és a ezen elkövetési formák közé tartozhat az internetes agresszió, beleértve a megfélemlítést és jóhírnevet veszélyeztető fenyegetést, a szexualizált szöveg vagy képek – például szexuális célú felhívás és/vagy kényszer hatására készített saját előállítású tartalmak – beleegyezés nélküli létrehozását vagy megosztását, és az önkárosító viselkedés - önvagdosás, étkezési zavarok, öngyilkos gondolatok/viselkedés - népszerűsítését. A gyermek elkövetők esetében a részes államoknak lehetőség szerint megelőző, védő és helyreállító igazságszolgáltatási megközelítést kell alkalmazniuk.³⁹

82. A részes államoknak jogalkotási és közigazgatási intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy megvédjék a gyermekeket a digitális környezetben tapasztalható erőszaktól, beleértve a jogszabályi, szabályozási és intézményi keretek rendszerének felülvizsgálatát, frissítését és végrehajtását, amelyek védik a gyermekeket a digitális környezetben az erőszak valamennyi formájának elismert és újonnan fenyegető veszélyeivel szemben. E veszélyek közé tartozik a fizikai vagy lelki durvaság, elhanyagolás vagy rossz bánásmód, kizsákmányolás és visszaélés/bántalmazás, beleértve a szexuális kizsákmányolás és visszaélést/bántalmazást, a gyermekkereskedelem, a nemi alapú erőszak, az internetes

³⁸ 20. sz. általános kommentár (2016), 60. pont.

³⁹ Általános kommentár: 24. (2019), 101. pont; és CRC/C/156, 71. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

agresszió, az internetes támadások és az információk hadviselés. A részes államoknak biztonsági és védelmi intézkedéseket kell hozniuk a gyermekek kibontakozó képességeivel összhangban.

83. A digitális környezet új lehetőségeket nyithat meg az államisággal nem rendelkező csoportok, - köztük a terroristaként vagy erőszakos szélsőségesként minősített fegyveres csoportok - előtt, hogy gyermekeket erőszakos cselekményekben való részvétel céljából kihasználják vagy toborozzák. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a jogszabályok tiltsák a gyermekek terrorista vagy erőszakos szélsőséges csoportok általi toborzását. Ugyanakkor az ezzel összefüggésben bűncselekmények elkövetésével vádolt gyermekeket elsősorban áldozatként kell kezelni, de vádemelés esetén a gyermekekre irányadó igazságszolgáltatási módokat kell alkalmazni.

VIII. Családi környezet és alternatív gondoskodás

84. Minden szülőnek és gondviselőnek támogatásra van szüksége technológiai ismeretei, kapacitása és készségei fejlesztésének terén, hogy a gyermekeket megfelelő módon tudják segíteni a digitális környezettel kapcsolatban. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a szülőknél és a gondviselőknél lehetőségük legyen digitális jártasságot szerezni, megtanulni, hogy a technológia hogyan tudja támogatni a gyermekek jogait, valamint, hogy felismerjék, ha egy gyermek online bántalmazás áldozata és tudjanak megfelelően reagálni. Különös figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek szüleiére és gondviselőire.

85. A részes államoknak, a szülőknél és gondviselőknél, a digitális környezettel kapcsolatban nyújtott támogatás és útmutatás során fel kell hívniuk a figyelmet arra, hogy a gyermekek növekvő autonómiáját és magánélethez való jogát a kibontakozó képességeikkel összhangban tiszteletben kell tartani. A részes államoknak figyelembe kell venniük, hogy a gyermekek gyakran élnek és kísérleteznek a digitális lehetőségekkel - melyek veszélyeket rejthetnek magukban - akár már jóval fiatalabb korban, mint azt szülők és a gondviselők gondolnák. Egyes gyermekek arról számoltak be, hogy több támogatást és bátorítást szeretnének tapasztalni digitális tevékenységeik során, különösen azok, akik úgy vélték, hogy a szülők és gondviselők megközelítése büntető jellegű, túlzottan korlátozó vagy nem alkalmazkodik fejlődő képességeikhez.⁴⁰

86. A részes államoknak figyelembe kell venniük, hogy a szülőknél és gondviselőknél nyújtott támogatásnak és irányításnak a szülő-gyermek kapcsolatok sajátosságainak és egyediségének megértésén kell alapulnia. Ennek az irányításnak támogatnia kell a szülőket abban, hogy megfelelő egyensúlyt tartsanak fenn a gyermek védelme és kialakuló önállósága között - a tilalom vagy ellenőrzés helyett, mindezt a kölcsönös empátia és tisztelet alapján. Annak érdekében, hogy segítsék a szülőket és a gondviselőket a szülői felelősség és a gyermekek jogai közötti egyensúly fenntartásában, vezérelveként a gyermek mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni, szem előtt tartva a gyermek kibontakozó képességeit. A szülőknél és gondviselőknél nyújtott irányításnak ösztönöznie kell a gyermekek digitális környezetre vonatkozó szociális, kreatív és tanulási tevékenységeit, és hangsúlyoznia kell, hogy a digitális technológiák használata nem helyettesítheti gyermekek közvetlen reakciókon alapuló kapcsolattartását más gyermekekkel, szülőkkel vagy gondviselőkkel.

87. Fontos, hogy a családjuktól elválasztott gyermekek hozzáférhessenek a digitális technológiákhoz.⁴¹ A bizonyítékok támasztják alá, hogy a digitális technológiák hasznosak a családi kapcsolatok fenntartása szempontjából, például a szülők különválása esetén, amikor a gyermekeket alternatív gondoskodásba helyezik, a gyermekek és a leendő örökbefogadó vagy nevelőszülők közötti kapcsolatok kialakítása, valamint a gyermekek családjukkal humanitárius válsághelyzetekben történő újraegyesítése céljából. Ezért a különélő családok

⁴⁰ „Jogaink a digitális világban”, 30. o.

⁴¹ 21. sz. általános kommentár (2017), 35. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

esetében a részes államoknak támogatniuk kell a gyermekek és szüleik, gondviselőik vagy más releváns személyek digitális szolgáltatásokhoz való hozzáférését, figyelembe véve a gyermek biztonságát és mindenek felett álló érdekét.

88. A digitális integráció előmozdítása érdekében hozott intézkedéseket egyensúlyba kell hozni a gyermekek védelmének szükségességével azokban az esetekben, amikor a szülők vagy családtagok, vagy gondviselők – akár fizikailag jelen vannak, akár távol – veszélybe sodorhatják őket. A részes államoknak figyelembe kell venniük, hogy a digitális technológiák tervezése és használata, magukban rejtik az ilyen kockázatokat, például azáltal, hogy feltárják a gyermek tartózkodási helyét a potenciálisan bántalmazó személy számára. E kockázatok felismerése érdekében olyan megközelítésre van szükség, amely integrálja a tervezés által garantált (beépített) biztonságot és a beépített adatvédelmet, és biztosítja, hogy a szülők és gondviselők teljes mértékben tudatában legyenek a kockázatoknak és a gyermekek támogatására és védelmére rendelkezésre álló stratégiáknak.

IX. Fogyatékossgal élő gyermekek

89. A digitális környezet új utakat nyit meg a fogyatékossgal élő gyermekek számára ahhoz, hogy társaikkal kapcsolatokat alakítsanak ki, információkhoz jussanak, és részt vegyenek a nyilvános döntéshozatali folyamatokban. A részes államoknak tovább kell haladni ezen az úton, és lépéseket kell tenniük az új akadályok kialakulásának megelőzése és a fogyatékossgal élő gyermekek előtt álló, a digitális környezettel kapcsolatos akadályok felszámolása érdekében.

90. A különböző típusú – többek között fizikai, értelmi, pszicho-szociális, hallás és látás – fogyatékossgal élő gyermekek különböző akadályokkal szembesülnek a digitális környezethez való hozzáférés terén, mint például a nem akadálymentes formátumú tartalmak, a megfizethető otthoni, iskolai és közösségi támogató technológiákhoz való korlátozott hozzáférés, valamint a digitális eszközök iskolákban, egészségügyi létesítményekben és egyéb környezetben való használatának tilalma. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a fogyatékossgal élő gyermekeknek legyen hozzáférése akadálymentes tartalmakhoz, és fel kell számolniuk azokat az előírásokat, amelyek megkülönböztető hatással vannak az ilyen gyermekekre. Szükség esetén hozzáférést kell biztosítaniuk a megfizethető kiegészítő technológiákhoz, különösen a szegénységben élő, fogyatékossgal élő gyermekek számára, és figyelemfelhívó kampányokat, képzést és erőforrásokat kell biztosítaniuk a fogyatékossgal élő gyermekek, családjaik, valamint az oktatási és egyéb érintett területen dolgozó személyzet számára annak érdekében, hogy elegendő tudással és készségekkel rendelkezzenek a digitális technológiák hatékony használatához.

91. A részes államoknak elő kell mozdítaniuk az olyan technológiai innovációkat, amelyek megfelelnek a különböző típusú fogyatékossgal élő gyermekek igényeinek, és biztosítaniuk kell, hogy a digitális termékeket és szolgáltatásokat a teljes akadálymentesség jegyében alakítsák ki, hogy azokat kivétel és alkalmazkodás nélkül minden gyermek használhassa. A fogyatékossgal élő gyermekeket be kell vonni az olyan politikák, termékek és szolgáltatások kialakításába és megvalósításába, amelyek hatással vannak jogaik érvényesítésére a digitális környezetben.

92. A fogyatékossgal élő gyermekek a digitális környezetben jobban ki vannak téve a veszélyeknek, többek között az internetes agresszióknak, valamint a szexuális kizsákmányolásnak és bántalmazásnak. A részes államoknak azonosítaniuk és kezelniük kell azokat a veszélyeket, amelyekkel a fogyatékossgal élő gyermekek szembesülnek, és lépéseket kell tenniük annak biztosítása érdekében, hogy a digitális környezet biztonságos legyen számukra, ugyanakkor küzdjenek a fogyatékossgal élő gyermekeket érintő előítéletekkel szemben, amelyek túlvédelemhez vagy kirekesztéshez vezethetnek. A digitális környezettel kapcsolatos biztonsági tájékoztatások, védelmi stratégiákat és nyilvános tájékoztatást, szolgáltatásokat és fórumokat akadálymentes formában kell biztosítani.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

X. Egészségügy és jólét

93. Digitális technológiák megkönnyíthetik az egészségügyi szolgáltatásokhoz és információkhoz való hozzáférést, valamint fejleszthetik az anyák, az újszülöttek, a gyermekek és a serdülők fizikai és mentális egészségével és táplálkozásával kapcsolatos diagnosztikai és kezelési szolgáltatásokat. Emellett jelentős lehetőségeket kínálnak a hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy távoli településeken élő gyermekek elérésére. Vészhelyzetekben, illetve egészségügyi vagy humanitárius válságok idején előfordulhat, hogy az egészségügyi szolgáltatásokhoz és az információkhoz való hozzáférés egyedül a digitális technológiákon keresztül lehetséges.

94. Gyermekek arról számoltak be, hogy nagyra értékelik, hogy az egészséggel és jóléttel – többek között a fizikai, mentális, szexuális és reprodukív egészséggel, a pubertással, a szexualitással és a fogamzással – kapcsolatos információkról és támogatásról tudnak keresni online.⁴² A serdülők különösen az ingyenes, bizalmasan kezelt, életkornak megfelelő és megkülönböztetéstől mentes mentális, egészségügyi szolgáltatásokhoz, valamint a szexuális és reprodukív egészséggel kapcsolatos online szolgáltatásokhoz kívántak hozzáférni.⁴³ A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek biztonságos, megbízható és bizalmasan kezelt módon férhessenek hozzá hiteles egészségügyi információkhoz és szolgáltatásokhoz, beleértve a pszichológiai tanácsadási szolgáltatásokat is.⁴⁴ E szolgáltatásokat szakembereknek vagy megfelelő képzésben részesülőknek kell biztosítaniuk, szabályozott felügyeleti mechanizmusokkal és a gyermekek adatainak feldolgozását a szolgáltatás nyújtásához szükséges mértékre kell korlátozniuk. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális egészségügyi termékek és szolgáltatások ne teremtsenek, illetve ne mélyítsék tovább az egyenlőtlenségeket a gyermekek személyes egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel szemben.

95. A részes államoknak ösztönözniük kell és be kell ruházniuk olyan kutatás- fejlesztésbe, amely a gyermekek sajátos egészségügyi szükségleteire összpontosít, és a technológiai fejlődés révén előmozdítja a gyermekek számára kedvező egészségügyi eredményeket. A digitális szolgáltatásokat a gyermekeknek nyújtott személyes egészségügyi szolgáltatások kiegészítésére vagy fejlesztésére kell használni.⁴⁵ A részes államoknak olyan szabályozást kell bevezetniük vagy a meglévőket oly módon frissíteni, hogy az előírja az egészségügyi technológiák és szolgáltatások nyújtói számára, hogy a gyermekek jogait építsék be azok funkcionalitásába, tartalmába és terjesztésébe.

96. A részes államoknak szabályokat kell alkotni az ismert ártalmakkal szemben, és proaktívan figyelembe venni a közegészségügyi ágazatban megjelenő kutatásokat és bizonyítékokat, hogy megelőzzék a gyermekek mentális vagy fizikai egészségét esetlegesen károsító félretájékoztatás, tartalmak és szolgáltatások terjedését. A digitális játékok vagy a közösségi média egészségtelen mértékű használatának megelőzése érdekében hozott intézkedésekre is szükség lehet, mint például a gyermekek fejlődését és jogait veszélyeztető digitális megoldások elleni szabályozás.⁴⁶

97. A részes államoknak ösztönözniük kell a digitális technológiák használatát az egészséges életmód népszerűsítése - beleértve a testmozgást és a társadalmi tevékenységet is - érdekében.⁴⁷ Szabályozniuk kell a célzott vagy az életkornak nem megfelelő reklámozást, marketinget és más hasonló digitális szolgáltatásokat annak érdekében, hogy megelőzzék a gyermekek egészségtelen termékek promóciójának, - beleértve bizonyos élelmiszereket és italokat, alkoholt, kábítószer, dohányt és más nikotintermékeket - való kitétséget.⁴⁸ A

⁴² „Jogaink a digitális világban”, 37. o.

⁴³ 20. sz. általános kommentár (2016), 59. pont.

⁴⁴ Uo., pont.47 és 59.

⁴⁵ Uo., pont.47-48.

⁴⁶ Általános kommentár (2013), 84. pont.

⁴⁷ Sz. általános kommentár (2013), 13. pont.

⁴⁸ Általános kommentár (2013), 77. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

digitális környezetre vonatkozó ilyen típusú szabályozásnak összhangban kell lennie és lépést kell tartania az offline környezetre vonatkozó szabályozással.

98.A digitális technológiák számos lehetőséget kínálnak a gyermekek számára egészségük és jólétük javítására, de ennek egyensúlyban kell lenni a pihenés, a testmozgás és a kortársaikkal, családjukkal és közösségeikkel való közvetlen kapcsolattartás iránti szükségleteikkel. A részes államoknak iránymutatást kell kidolgozniuk a gyermekek, a szülők, a gondviselők és az oktatók számára a digitális és nem digitális tevékenységek egészséges egyensúlyának és a megfelelő pihenés fontosságáról.

XI. Oktatás, szabadidős és kulturális tevékenységek

A. Az oktatáshoz való jog

99.A digitális környezet jelentős mértékben hozzájárulhat és javíthatja a gyermekek magas színvonalú, inkluzív oktatáshoz -beleértve a formális, nem formális, informális, társaktól való és önálló tanuláshoz szükséges megbízható forrásokhoz - való hozzáférését. A digitális technológiák használata erősítheti a tanár és a tanuló közötti, illetve a tanulók egymás közötti kapcsolatait is. A gyermekek kiemelték a digitális technológia fontosságát az oktatáshoz való jobb hozzáférésükben, valamint abban, hogy segíti a tanulás és a tanórán kívüli tevékenységekben való részvételüket.⁴⁹

100.A részes államoknak támogatniuk kell az oktatási és kulturális intézményeket, például az archívumokat, a könyvtárakat és a múzeumokat abban, hogy a gyermekek hozzáférhessenek a különböző digitális és interaktív oktatási forrásokhoz, többek között az öslakosokkal foglalkozó és a gyermekek által értett nyelveken rendelkezésre álló forrásokhoz. Ezek és más hasonlóan hasznos források elősegíthetik a gyermekek saját kreatív tevékenységei, valamint polgári és kulturális gyakorlatai iránti elkötelezettségét, és lehetővé teszik számukra, hogy másokéit is megismerjék. A részes államoknak bővíteniük kell a gyermekek online és egész életen át tartó tanulási lehetőségeit.

101.A részes államoknak olyan szintű beruházást kell végezniük az iskolák és más oktatási helyszínek technológiai infrastruktúrájába, amely lehetővé teszi a megfelelő számú számítógép, a jó minőségű és nagy sebességű széles sávú internet és a stabil áramforrás rendelkezésre állását és megfizethetőségét, a tanárok képzését a digitális oktatási technológiák használatáról, az akadálymentességet, és az iskolai technológiák naprakész karbantartását. Támogatniuk kell továbbá a jó minőségű, sokszínű és változatos, digitális oktatási segédanyagok gyermekek által értett nyelveken történő létrehozását és terjesztését, és biztosítaniuk kell, hogy a meglévő - például a lányok által tapasztalt – egyenlőtlenségek ne súlyosbodjanak tovább. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális technológiák használata nem csorbítja a személyes oktatást, és igazoltan oktatási célokra történik.

102.Az iskolában fizikailag nem jelen lévő gyermekek, illetve a távoli településeken, vagy hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben élő gyermekek esetében a digitális oktatási technológiák lehetővé tehetik a táv- vagy mobiloktatást. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy megfelelő infrastruktúra álljon rendelkezésre ahhoz, hogy minden gyermek hozzáférhessen a távoktatáshoz szükséges alapvető szolgáltatásokhoz, ideértve az eszközökhöz való hozzáférést, az elektromos áramot, az összeköttetést, az oktatási anyagokat és a szakmai támogatást. Biztosítaniuk kell továbbá, hogy az iskolák elegendő anyagi eszközzel és erőforrással rendelkezzenek ahhoz, hogy iránymutatást tudjanak adni a szülőknek és a gondviselőknek az otthoni távoktatással kapcsolatban, és hogy a digitális oktatási termékek és szolgáltatások ne okozzák vagy fokozzák a gyermekek személyes oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek háttérbe szorulását.

⁴⁹ „Jogaink a digitális világban”, 14., 16. és 30. o.

103. A részes államoknak tényeken alapuló szakpolitikákat, előírásokat és iránymutatásokat kell kidolgozniuk az oktatási technológiák és anyagok beszerzéséért és felhasználásáért felelős iskolák és más érintett szervek számára az oktatásból származó értékes előnyök biztosítása érdekében. A digitális oktatási technológiákra vonatkozó előírásoknak biztosítaniuk kell, hogy a technológiák használata etikus és oktatási célokra megfelelő legyen, és nem teszi ki a gyermekeket erőszaknak, megkülönböztetésnek, nem teszi lehetővé a személyes adataikkal való visszaélést vagy üzleti célból történő kihasználásukat vagy jogaik egyéb megsértését, így például azt, ha a digitális technológiákat arra használják, hogy a gyermek tevékenységeit rögzítsék és azt a gyermek tudta vagy beleegyezése nélkül a szülőkkel vagy gondviselőkkel megosztják.

104. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális jártasságot az alapfokú oktatási tanterv részévé tegyék, és azt óvodai szinttől kezdve minden évfolyamban tanítsák, a pedagógiai módszereket pedig azok eredményei alapján értékeljék.⁵⁰ A tanterveknek tartalmazniuk kell a digitális eszközök és erőforrások széles körének biztonságos kezeléséhez szükséges ismereteket és készségeket, beleértve a tartalomhoz, az alkotáshoz, az együttműködéshez, a részvételhez, a szocializációhoz és a társadalmi szerepvállaláshoz kapcsolódókat is. A tantervnek tartalmaznia kell továbbá a kritikai megértést, útmutatást a megbízható információforrások megtalálásának módjairól, valamint a félretájékoztató és más egyéb, elfogult vagy hamis tartalmak - ideértve a szexuális és reprodukív egészséggel kapcsolatos kérdéseket, az emberi jogokat, beleértve a gyermekek jogait a digitális környezetben - azonosításához, ezen felül tartalmaznia kell, hogy milyen támogatás és jogorvoslati formák állnak rendelkezésre. Elő kell mozdítani a gyermekek ismereteit a „tartalom, kapcsolat, viselkedés és szerződés” mentén kialakuló veszélyeknek való kitettség lehetséges káros következményeivel kapcsolatban, ideértve az internetes agressziót, az emberkereskedelmet, a szexuális kizsákmányolást és bántalmazást, valamint az erőszak egyéb formáit. Fejleszteni kell továbbá a gyermekek ismereteit az ártalom csökkentésére irányuló stratégiák, továbbá a személyes adataik és mások személyes adatainak védelmére, valamint a szociális és érzelmi készségeik és ellenálló képességük fejlesztésére irányuló stratégiák terén.

105. Egyre fontosabb, hogy a gyermekek megértsék a digitális környezetet, beleértve annak infrastruktúráját, üzleti gyakorlatait, meggyőző stratégiáit, az automatizált feldolgozás és megfigyelés használatát és a személyes adatok felhasználását, valamint a digitalizáció társadalomra gyakorolt lehetséges negatív hatásait. A tanárokat – különösen a digitális jártassággal, valamint a szexuális és reprodukív egészséggel kapcsolatos oktatást végzőket – képzésben kell részesíteni a digitális környezettel kapcsolatos óvintézkedésekről.

B. A kultúrához, szabadidőhöz és játékhoz való jog

106. A digitális környezet előmozdítja a gyermekek kultúrához, szabadidőhöz és játékhoz való jogát, ami elengedhetetlen a jólétükhöz és fejlődésükhöz.⁵¹ Gyerekek minden korosztálya arról számol be, hogy örömet, érdeklődést és kikapcsolódást tapasztaltak a választásuk szerinti digitális termékek és szolgáltatások széles skálájának használata során⁵², de attól tartanak, hogy a felnőttek esetleg nem értik a digitális játék fontosságát és azt, hogy azt hogyan lehet megosztani a barátokkal.⁵³

107. A kultúra, a szabadidős tevékenységek és a játék digitális formáinak támogatniuk és segíteniük kell a gyermekeket, valamint tükrözniük és támogatniuk kell a gyermekek eltérő identitásait, különösen kulturális identitásukat, nyelvüket és örökségüket. Segíthetnek a gyermekek szociális készségeiben, tanulásában, kifejezésében, kreatív tevékenységeiben, - mint például a zene és a művészetek - megkönnyítheti az összetartozás érzését és a közös

⁵⁰ Sz. általános kommentár (2016), 47. pont.

⁵¹ Sz. általános kommentár (2013), 7. pont.

⁵² „Jogaink a digitális világban”, 22. o. ⁵³ Sz. általános kommentár (2013), 33. pont.

⁵³ Sz. általános kommentár (2013), 33. pont.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.

kultúrát.⁵⁴ A kulturális életben való online részvétel hozzájárul a kreativitáshoz, az identitáshoz, a társadalmi kohézióhoz és a kulturális sokszínűséghez. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekeknek lehetőségük legyen arra, hogy szabad idejüket információs és kommunikációs technológiákkal való kísérletezésre, önmaguk kifejezésére és az online kulturális életben való részvételre használhassák fel.

108.A részes államoknak szabályozniuk kell és iránymutatást kell nyújtaniuk a szakemberek, a szülők és a gondviselők számára, és adott esetben együtt kell működniük a digitális szolgáltatókkal annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek szabadidejének eltöltésére szánt, gyerekek által hozzáférhető vagy rájuk hatást gyakorló digitális technológiákat és szolgáltatásokat úgy tervezzék meg, terjesszék és használják, hogy jobb lehetőségeket biztosítsanak a gyermekek kulturális, szabadidős és játékos időtöltéséhez. Ez magában foglalhatja olyan digitális játékok és kapcsolódó tevékenységek innovációjának ösztönzését, melyek támogatják a gyermekek önállóságát, személyes fejlődését és örömet.

109.A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a kulturális, szabadidős és játék lehetőségek előmozdítása a digitális környezetben egyensúlyban legyen a gyermekek lakóhelyén kínált vonzó alternatívákkal. A gyermekek, különösen a korai években a nyelvet, koordinációt, szociális készségeket és érzelmi intelligenciát, főként fizikai mozgással és másokkal való közvetlen személyes kapcsolatokkal járó játék révén sajátítják el. Az idősebb gyermekek számára a testmozgással járó játék és szabadidő, a csapatsport és egyéb szabadidős tevékenységek egészségügyi előnyökkel járhat, valamint a funkcionális és szociális készségeket is fejleszti.

110.A digitális környezetben töltött szabadidő könnyen ártalmas is lehet a gyermekekre nézve, például homályos üzenetű vagy félrevezető reklámok, vagy a rendkívül meggyőző vagy szerencsejáték-szerű tervezési funkciók révén. Az adatvédelemmel, a beépített adatvédelemmel és a tervezés által garantált (beépített) biztonsággal kapcsolatos megközelítések és egyéb szabályozási intézkedések bevezetésével vagy alkalmazásával a részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a vállalkozások ne célozhassanak meg úgy gyermekeket, hogy a gyermekek érdekei helyett, ezeket vagy más, a kereskedelmi érdekeket előnyben részesítő technikákat alkalmazzanak.

111. Ha a részes államok vagy vállalkozások iránymutatást, életkor-besorolást, címkézést vagy tanúsítást nyújtanak a digitális játékok és szabadidős tevékenységek bizonyos formáira vonatkozóan, azokat úgy kell kialakítani, hogy ne korlátozzák a gyermekek hozzáférését a digitális környezet egészéhez, és ne akadályozzák szabadidős lehetőségeiket vagy egyéb jogukat.

XII. Speciális védelmi intézkedések

A. A gazdasági, szexuális és egyéb kizsákmányolás elleni védelem

112.A gyermekeket meg kell védeni a kizsákmányolás minden olyan formájától, amely a digitális környezettel kapcsolatos jólétük bármely aspektusát hátrányosan érintheti. A kizsákmányolás számos formában történhet, mint például a gazdasági kizsákmányolás, beleértve a gyermekmunkát, a szexuális kizsákmányolást és bántalmazást, a gyermekek eladását, kereskedelmét és jogellenes elvitelét, valamint gyermekek bűncselekményekben való részvételre toborzását, ideértve a kiberbűnözés formáit is. Tartalom létrehozásával és megosztásával a gyermekek gazdasági szereplők lehetnek a digitális környezetben, ami a kizsákmányolásukat eredményezheti.

113.A részes államoknak felül kell vizsgálniuk a vonatkozó jogszabályokat és szakpolitikákat annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek védelemben részesüljenek a gazdasági, szexuális és egyéb kizsákmányolási formákkal szemben, valamint hogy a digitális

⁵⁴ Ugyanott, 5. pont.

környezetben végzett munkával kapcsolatos jogaik és a kapcsolódó javadalmazási lehetőségek védelmet élvezzenek.

114. A részes államoknak biztosítaniuk kell a megfelelő végrehajtási mechanizmusok meglétét, és támogatniuk kell a gyermekeket, a szülőket és a gondviselőket abban, hogy hozzáférjenek az alkalmazandó védelemhez.⁵⁵ Jogsabályokat kell alkotniuk annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek védelemben részesüljenek a káros árukkal, például fegyverekkel, kábítószerekkel vagy szolgáltatásokkal, például a szerencsejátékokkal szemben. Megbízható és hatékony életkor-ellenőrző rendszereket kell alkalmazni annak megakadályozására, hogy a gyermekek hozzáférjenek azokhoz a termékekhez és szolgáltatásokhoz, amelyek gyermekek általi tulajdonlása vagy használata jogellenes. Ezeknek a rendszereknek összhangban kell lenniük az adatvédelmi és védelmi követelményekkel.

115. Az államok azon kötelezettségének megfelelően, hogy kivizsgálják, büntetőeljárás alá vonják és büntessék az emberkereskedelmet, beleértve az annak részét képező cselekményeket és a kapcsolódó magatartást, a részes államoknak ki kell dolgozniuk és naprakésszé kell tenniük az emberkereskedelem elleni jogsabályokat, hogy azok tiltsák a gyermekeknek a technológia által elősegített, bűnözői csoportok általi toborzását.

116. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy megfelelő jogsabályok álljanak rendelkezésre annak érdekében, hogy megvédjék a gyermekeket a digitális környezetben előforduló bűncselekményektől, ideértve a csalást és a személyazonosság-lopást is, valamint, hogy elegendő forrást különítsenek el annak biztosítására, hogy a digitális környezetben elkövetett bűncselekményeket kivizsgálják és büntetőeljárás alá vonják. A részes államoknak a gyermekek által használt digitális szolgáltatások és termékek tekintetében a kiberbiztonság, a beépített adatvédelem és a tervezés által garantált (beépített) biztonság magas szintjét is elő kell írniuk az ilyen bűncselekmények kockázatának minimalizálása érdekében.

B. A gyermekeket érintő igazságszolgáltatás

117. Elképzelhető, hogy a gyermeket kiberbűnözésre vonatkozó jogsabályok megsértésével gyanúsítanak vagy vádolnak. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a politikai döntéshozók mérlegeljék az ilyen törvények gyermekekre gyakorolt hatásait, összpontosítsanak a megelőzésre, és tegyenek meg minden erőfeszítést annak érdekében, hogy a büntető igazságszolgáltatási válasz lépések helyett alternatívákat alakítsanak ki és alkalmazzanak.

118. Nem szabad büntetni a gyermekek által előállított olyan szexuális tartalmú anyagokat, amelyekkel beleegyezésükkel, és kizárólag saját magáncélú felhasználásukra rendelkeznek és/vagy osztanak meg. Gyermekbarát csatornákat kell létrehozni, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy biztonságos módon tudjanak tanácsot és segítséget kérni, az önmaguk által létrehozott, kifejezetten szexuális tartalommal kapcsolatban.

119. A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a bűncselekmények megelőzése, kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása során alkalmazott digitális technológiákat, megfigyelési mechanizmusokat, például arcfelismerő szoftvereket és kockázati profilalkotást ne használják tisztességtelenül azokkal a gyerekekkel szemben akiket bűncselekmények elkövetésével gyanúsítanak vagy vádolnak, és azokat ne használják olyan módon, amely sérti jogaikat, különösen a magánélethez, a méltósághoz és az egyesülés szabadságához való jogukat.

120. A Gyermekjogi Bizottság elismeri, hogy amennyiben a bírósági eljárások digitalizálása a gyermekekkel való személyes kapcsolat hiányát eredményezi, ez negatív hatással lehet a rehabilitációs és helyreállító igazságszolgáltatási intézkedésekre, amelyek a gyermekkel való kapcsolatok fejlesztésére épülnek. Ilyen esetekben és akkor is, ha a gyermekeket megfosztják a szabadságuktól, a részes államoknak személyes kapcsolatot kell biztosítaniuk annak

⁵⁵ Általános kommentár (2013), 37. pont.

érdekében, hogy megkönnyítsék a gyermekek számára a bíróságokkal való érdemi kapcsolatfelvételt és rehabilitációjukat.

C. A fegyveres konfliktusokban érintett gyermekek, migráns gyermekek és egyéb kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek védelme

121.A digitális környezet a kiszolgáltatott helyzetben élő gyermekek, köztük a fegyveres konfliktusokban élő gyermekek, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült gyermekek, a migráns, menedékkérő és menekült gyermekek, a kísérő nélküli gyermekek, az utcagyerekek és a természeti katasztrófák által sújtott gyermekek számára hozzáférést biztosíthat a védelmük szempontjából létfontosságú életmentő információkhoz. A digitális környezet azt is lehetővé teszi számukra, hogy kapcsolatot tartsanak családjukkal, lehetővé teszi számukra az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és más alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint lehetővé teszi számukra, hogy élelemhez jussanak és biztonságos menedékhez jussanak. A részes államoknak biztosítaniuk kell az ilyen gyermekek számára a digitális környezethez való biztonságos, védett, magán- és előnyös hozzáférést, és meg kell védeniük őket az erőszak, a kizsákmányolás és a bántalmazás minden formájával szemben.

122.A részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekeket a digitális környezeten keresztül ne toborozzák vagy használják konfliktusokban, ideértve a fegyveres konfliktusokat is. Ez magában foglalja a gyermekek technológia által elősegített - például közösségi hálózatépítő platformok vagy online játékokban nyújtott chatszolgáltatások használata révén - felhívásának vagy megkönyékezésének - megelőzését, bűncselekménnyé nyilvánítását és szankcionálását.

XIII. Nemzetközi és regionális együttműködés

123.A digitális környezet határokon átnyúló és transznacionális jellege erős nemzetközi és regionális együttműködést tesz szükségessé annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi érdekelt fél, köztük az államok, a vállalkozások és más szereplők ténylegesen tiszteletben tartsák, védjék és teljesítsék a gyermekek jogait a digitális környezettel kapcsolatban. Ezért létfontosságú, hogy a részes államok kétoldalú és többoldalú együttműködést folytassanak a nemzeti és nemzetközi nem kormányzati szervezetekkel, az Egyesült Nemzetek szervezeteivel, valamint a gyermekek védelmére és az emberi jogokra szakosodott vállalkozásokkal és szervezetekkel a digitális környezettel kapcsolatban.

124.A részes államoknak elő kell mozdítaniuk és elő kell segíteniük a szakértelem és a bevált gyakorlatok nemzetközi és regionális cseréjét, és elő kell mozdítaniuk a nemzeti határokon átnyúló kapacitásépítést, erőforrásokat, normákat, szabályokat és védelmet, amelyek lehetővé teszik a gyermekek jogainak valamennyi állam általi érvényesítését a digitális környezetben. Ösztönözniük kell annak közös meghatározását, hogy mi minősül bűncselekménnyé a digitális környezetben, a kölcsönös jogsegélyt, valamint a bizonyítékok közös gyűjtését és megosztását.

XIV. Felterjesztés

125.A részes államoknak gondoskodniuk kell arról, hogy ezt az általános kommentárt széles körben terjesszék – többek között digitális technológiák alkalmazása révén – valamennyi érdekelt fél, különösen a parlamentek és a kormányzati hatóságok, köztük a horizontális és ágazati digitális átalakulásért felelős hatóságok, valamint az igazságszolgáltatás tagjai, az üzleti vállalkozások, a média, a civil társadalom és általában a nyilvánosság, az oktatók és a gyermekek számára, valamint többféle formátumban és nyelven, így az életkornak megfelelő változatokban is.

Figyelem! Nem hivatalos fordítás.

Az eredeti dokumentum magyarra fordításán a Hintalovon Gyermejjogi Alapítvány önkéntes fordítói és lektorai dolgoztak.